

1 Co w praktyce oznacza termin prawny „władza rodzicielska”? Jakie prawa i obowiązki ma osoba sprawująca władzę rodzicielską?

Odpowiedzialność rodzicielska (inaczej władza rodzicielska) stanowi obowiązek i prawo rodziców. Obejmuje ona sprawowanie pieczy nad dzieckiem i jego wychowanie, zarządzanie majątkiem dziecka i reprezentowanie dziecka, a także inne kwestie (§ 158 austriackiego kodeksu cywilnego – Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch).

Zgodnie z § 160 austriackiego kodeksu cywilnego piecza nad dzieckiem oznacza przede wszystkim dbałość o jego zdrowie fizyczne i psychiczne oraz bezpośredni nadzór nad dzieckiem, a wychowanie dziecka obejmuje w szczególności zapewnienie fizycznego, psychicznego, emocjonalnego i moralnego rozwoju dziecka, a także wspieranie talentów, uzdolnień, preferencji i potencjału rozwojowego dziecka oraz dbałość o jego wykształcenie / szkolenie zawodowe. Piecza obejmuje również opiekę medyczną nad dzieckiem, a wychowanie dziecka obejmuje także decydowanie o miejscu zamieszkania dziecka (§ 162 austriackiego kodeksu cywilnego) i w związku z tym na przykład podejmowanie decyzji o podróżach zagranicznych, wybór szkół oraz wybór lub zmianę religii dziecka. Prawo rodziców do wychowania dziecka oznacza również prawo do nadania dziecku imienia.

Zarządzanie majątkiem dziecka obejmuje na przykład świadczenia alimentacyjne na rzecz dziecka (ustalenie, zmianę wysokości, pobieranie, egzekwowanie i wykorzystanie tych świadczeń). § 164 austriackiego kodeksu cywilnego stanowi, że rodzice zarządzają majątkiem dziecka, „dokładając należytych starań”.

„Reprezentacja ustawowa” dziecka jest zdefiniowana jako prawo i obowiązek dokonywania czynności prawnych w imieniu dziecka. Obejmuje to reprezentowanie dziecka w sprawach, w których prawa lub obowiązki są przypisane bezpośrednio dziecku, lub udzielanie zgody w jego imieniu.

Reprezentacja ustawowa może odnosić się do pieczy nad dzieckiem i jego wychowywania oraz zarządzania majątkiem dziecka w stosunkach „zewnętrznych” (np. zawarcie umowy o świadczenie opieki medycznej z lekarzem, wyrażenie zgody na leczenie dziecka) w odróżnieniu od faktycznego wykonywania tych zadań w stosunkach „wewnętrznych” (np. podawanie leków, zmienianie dziecka pieluch, sprawdzanie, czy dziecko odrobiło pracę domową). Reprezentacja ustawowa ma również zastosowanie poza tymi obszarami (w podstawowym znaczeniu tego terminu), np. przy zmianie imienia i nazwiska lub obywatelstwa dziecka, przy wniosku o uznanie ojcostwa i przy wykonywaniu praw osobistych dziecka.

2 Kto za reguły sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem?

Co do zasady, jeżeli dziecko rodzi się w związku małżeńskim lub jeżeli rodzice zawierają związek małżeński po urodzeniu się dziecka, władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom (§ 177 ust. 1 austriackiego kodeksu cywilnego). Jeśli dziecko urodziło się poza związkiem małżeńskim, z mocy prawa władza rodzicielska przysługuje wyłącznie matce dziecka (§ 177 ust. 2 zdanie pierwsze austriackiego kodeksu cywilnego).

§ 177 ust. 2 zdanie drugie austriackiego kodeksu cywilnego stanowi, że po pouczeniu o skutkach prawnych oświadczenia rodzice niebędący małżonkami mogą oświadczyć osobiście przed urzędnikiem rejestrowym, że oboje są odpowiedzialni za wykonywanie władzy rodzicielskiej, o ile kwestia władzy rodzicielskiej nie została uprzednio uregulowana przez sąd. Jeśli rodzice nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego, powinni dojść do porozumienia co do tego, które z nich będzie głównym opiekunem dziecka. Rodzice mogą również zawrzeć porozumienie przed sądem lub przedłożyć takie porozumienie do zatwierdzenia przez sąd (§ 177 ust. 3 austriackiego kodeksu cywilnego). Sąd może również powierzyć władzę rodzicielską obojgu rodzicom (§ 180 ust. 2 austriackiego kodeksu cywilnego).

Wspólne wykonywanie władzy rodzicielskiej może zostać zakończone jedynie na mocy orzeczenia sądu. Sąd powinien wówczas dążyć do polubownego rozwiązania sporu. Jeśli się to nie powiedzie, sąd powierzy wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców lub ponownie obojgu rodzicom (§ 180 austriackiego kodeksu cywilnego). Jeżeli sąd powierzył wspólne wykonywanie władzy rodzicielskiej, powinien również wskazać gospodarstwo domowe, w którym w głównej mierze będzie sprawowana piecza nad dzieckiem. Orzekając w takich sprawach, sąd zawsze kieruje się przede wszystkim dobrem dziecka.

Jeżeli sąd powierzył wykonywanie władzy rodzicielskiej tylko jednemu z rodziców, drugiemu z rodziców przysługuje prawo do osobistych kontaktów z dzieckiem oraz prawo do informacji, wyrażania opinii i reprezentacji, jak określono w § 189 austriackiego kodeksu cywilnego.

3 Jeżeli rodzice nie są w stanie lub nie chcą sprawować władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, czy można wyznaczyć inną osobę w ich zastępstwie?

Jeżeli oboje rodzice nie mogą wykonywać władzy rodzicielskiej, sąd orzeka, którym dziadkom (lub, jeśli nie ma takiej możliwości, któremu z dziadków) lub którym rodzicom zastępczym (lub któremu z rodziców zastępczych) należy powierzyć opiekę nad dzieckiem. Jeśli sprawowanie opieki nad dzieckiem ma zostać powierzona dziadkom lub rodzicom zastępczym, para ma co do zasady pierwszeństwo przed jednym z dziadków lub jednym z rodziców zastępczych, chyba że nie służy to dobru dziecka. Będzie to miało zastosowanie odpowiednio, jeśli oboje rodzice zostali pozbawieni sprawowania pieczy w pewnym aspekcie. Dobro dziecka jest zawsze podstawowym kryterium przy ustanawianiu opieki nad dzieckiem.

W przypadku gdy to z rodziców, któremu przysługuje wyłączna władza rodzicielska, zostanie pozbawione władzy rodzicielskiej, sąd orzeka o powierzeniu pełnej lub częściowej opieki nad dzieckiem drugiemu z rodziców, dziadkom lub jednemu z dziadków bądź rodzicom zastępczym (lub jednemu z rodziców zastępczych). Drugie z rodziców będzie miało pierwszeństwo przed dziadkami i rodzicami zastępczymi, o ile można zagwarantować, że zadba o dobro dziecka.

W braku rodziców, dziadków i rodziców zastępczych, którym można powierzyć opiekę, opiekę nad dzieckiem można powierzyć innej odpowiedniej osobie (§ 204 austriackiego kodeksu cywilnego). Decydującym czynnikiem przy wyborze tej osoby jest dobro dziecka. Konieczne jest również uwzględnienie życzeń dziecka i rodziców (§ 205 ust. 1 austriackiego kodeksu cywilnego). W pierwszej kolejności należy rozważyć krewnych, następnie inne osoby bliskie dziecku, a na koniec inne odpowiednie osoby, takie jak organizacje zajmujące się opieką nad dziećmi i młodzieżą (§ 209 austriackiego kodeksu cywilnego).

4 Jak rozwiązana jest kwestia przyszłej władzy rodzicielskiej w przypadku rozwodu lub separacji rodziców?

Po rozwodzie lub unieważnieniu małżeństwa władza rodzicielska nadal przysługuje obojgu rodzicom. Jeżeli jednak rodzice chcą nadal wspólnie wykonywać władzę rodzicielską jak w trakcie małżeństwa, powinni w rozsądnym terminie przedłożyć sądowi porozumienie określające, z którym z rodziców dziecko będzie głównie zamieszkiwać. Sąd zatwierdza to porozumienie, jeżeli służy ono dobru dziecka. Rodzice nie mogą jednak podzielić wykonywania władzy rodzicielskiej w taki sposób, że na przykład jedno z rodziców jest odpowiedzialne wyłącznie za opiekę nad dzieckiem i jego wychowanie, podczas gdy drugie odpowiada jedynie za zarząd majątkiem i reprezentowanie dziecka; to z rodziców, z którym dziecko głównie zamieszkuje, powinno zawsze sprawować pełną

pieczę nad dzieckiem. Jeżeli takie porozumienie nie zostanie przedłożone w rozsądnym terminie po ustaniu małżeństwa lub jeżeli nie służy ono dobru dziecka oraz jeżeli nie uda się osiągnąć polubownego porozumienia – w stosownych przypadkach po przeprowadzeniu mediacji – sąd orzeka, które z rodziców będzie w przyszłości sprawowało wyłączną pieczę nad dzieckiem.

Rodzice mogą również określić, że tylko jedno z rodziców powinno zachować prawo do pieczy nad dzieckiem po ustaniu małżeństwa. W takich przypadkach oczywiście nie jest wymagane porozumienie określające tego z rodziców, z którym dziecko będzie głównie zamieszkiwać. Dotyczy to nie tylko przypadków, w których małżeństwo ustaje, ale również przypadków, w których rodzice dziecka nadal pozostają w związku małżeńskim, ale na stałe mieszkają oddzielnie. W takich przypadkach sąd orzeka wyłącznie na wniosek jednego z rodziców.

Powyższe informacje na temat pieczy po ustaniu małżeństwa rodziców dotyczą również przypadków, w których rozstają się partnerzy życiowi. Rodzicom dziecka pozamałżeńskiego sąd może zatem przyznać wspólną pieczę, jeżeli przestali prowadzić wspólne gospodarstwo domowe lub nawet jeżeli takie gospodarstwo domowe nigdy nie istniało, pod warunkiem że istnieje porozumienie w sprawie miejsca zamieszkania służące dobru dziecka.

5 Jeżeli rodzice zawarą porozumienie w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie formalności należy spełnić, aby było ono prawnie wiążące?

Zob. odpowiedź na pyt. 4.

6 Jeśli rodzice nie mogą dojść do porozumienia w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie są inne środki rozwiązania sporu bez konieczności oddawania sprawy do sądu?

Rodzice mogą kontaktować się z organizacjami zajmującymi się opieką nad dziećmi lub młodzieżą (poradnictwo rodzinne) lub organizacjami prywatnymi w celu uzyskania porady. Rodzice mogą również brać udział w sesjach mediacji, poradnictwa dla par lub poradnictwa dla rodziców bądź korzystać z innych usług doradczych.

7 Jeśli rodzice udadzą się do sądu, w jakich sprawach dotyczących dziecka może decydować sędzia?

Sąd opiekuńczy (*Pflegschaftsgericht*) może z urzędu wszczynać postępowania i orzekać jedynie w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej i praw do kontaktów. Jeżeli istnieje poważne zagrożenie dla dobra dziecka, należy powiadomić o tym służby opieki nad dziećmi i młodzieżą. Jeżeli dziecko znajduje się w bezpośrednim zagrożeniu, służby te mogą zastosować odpowiednie środki, włącznie z pozbawieniem władzy rodzicielskiej w najpoważniejszych przypadkach.

Sąd może orzekać o świadczeniach alimentacyjnych wyłącznie na wniosek przedstawiciela ustawowego dziecka lub osoby pełnoletniej uprawnionej do świadczeń alimentacyjnych; sąd nie może orzekać w tej kwestii z urzędu. Wnioski w sprawie świadczeń alimentacyjnych są rozpoznawane w postępowaniu nieprocesowym (*Außerstreitverfahren*). Dotyczy to również dzieci pełnoletnich. Rozpoznawanie takich wniosków należy do kompetencji referendarzy sądowych (*Rechtspfleger*).

8 Jeśli sąd powierzy wyłączną władzę rodzicielską jednemu z rodziców, czy oznacza to, że rodzic ten może decydować we wszystkich sprawach dotyczących dziecka bez wcześniejszego porozumienia z drugim rodzicem?

To z rodziców, które nie sprawuje pieczy, ma prawo do terminowego otrzymywania informacji o ważnych sprawach dotyczących dziecka oraz czynnościach planowanych przez osobę sprawującą pieczę, które wymagają wspólnej reprezentacji w przypadku wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej (§ 167 ust. 2 i 3 austriackiego kodeksu cywilnego), oraz prawo do zgłaszania uwag do tych informacji (prawo do informacji i wyrażania opinii). Uwagi powinny być uwzględniane, jeżeli wyrażone życzenia lepiej służą dobru dziecka. Prawa te obejmują również kwestie mniej istotne (pod warunkiem że nie są to zwykłe sprawy codzienne), jeżeli pomimo swojej woli to z rodziców, które nie sprawuje pieczy, nie utrzymuje regularnych bezpośrednich kontaktów z dzieckiem, na przykład ponieważ okoliczności na to nie pozwalają lub ponieważ dziecko odmawia kontaktów (§ 189 ust. 3 austriackiego kodeksu cywilnego).

Jeżeli to z rodziców, które sprawuje pieczę, trwale nie wywiązuje się z tych obowiązków, sąd może wydać odpowiednie postanowienia na wniosek, a jeżeli dobro dziecka jest zagrożone – z urzędu (§ 189 ust. 4 austriackiego kodeksu cywilnego). Sąd może na przykład wydać specjalne nakazy przeciwno temu z rodziców, które nie wywiązuje się ze swoich obowiązków, lub może upoważnić tego z rodziców, które nie sprawuje pieczy, do samodzielnego uzyskania informacji od lekarza lub szkoły. Jeżeli zachowanie jednego z rodziców, które sprawuje pieczę, zagraża dobru dziecka, to z rodziców może zostać częściowo albo całkowicie pozbawione prawa pieczy zgodnie z § 181 austriackiego kodeksu cywilnego.

Sąd może ograniczyć prawo do informacji i wyrażania opinii lub pozbawić tego prawa, jeżeli jego wykonywanie poważnie zagraża dobru dziecka. To samo dotyczy sytuacji, w której jedno z rodziców nadużywa tych praw lub wykonuje je w sposób nieakceptowalny dla drugiego z rodziców. Prawa te ustają również wtedy, gdy jedno z rodziców samo odmawia kontaktów z dzieckiem bez uzasadnienia (§ 189 ust. 2 austriackiego kodeksu cywilnego).

Pieczka powinna być zawsze sprawowana w sposób, który najlepiej służy dobru dziecka. Przy określaniu, co służy dobru dziecka, należy brać pod uwagę osobowość i potrzeby dziecka, w szczególności jego talenty, uzdolnienia, preferencje i potencjał rozwojowy, a także warunki bytowe rodziców.

Wszystkie osoby sprawujące pieczę (rodzice, dziadkowie, rodzice zastępczy, inne osoby) oraz osoby, którym przysługują inne prawa i obowiązki w odniesieniu do dziecka (np. prawa do kontaktów), powinny dla dobra dziecka powstrzymać się od wszelkich działań, które mogłyby pogarszać stosunki dziecka z innymi osobami, którym przysługują prawa i obowiązki w odniesieniu do dziecka, lub działań, które mogłyby utrudnić takim osobom wypełnianie ich obowiązków (wymóg dobrego postępowania [*Wohlverhaltensgebot*], § 159 austriackiego kodeksu cywilnego).

9 Co w praktyce oznacza decyzja sądu o powierzeniu rodzicom wspólnej opieki nad dzieckiem?

Zasada samodzielnego reprezentacji ma zastosowanie do przedstawicielstwa ustawowego, tj. każde z rodziców ma prawo i obowiązek reprezentować dziecko samodzielnie. Czynność prawna dokonana przez jedno z rodziców jest zatem nadal ważna, nawet jeżeli drugie z rodziców się z nią nie zgadza (§ 167 ust. 1 austriackiego kodeksu cywilnego). Porozumienie obojga rodziców upoważnionych do reprezentowania dziecka jest wymagane tylko w przypadkach wymienionych w § 167 ust. 2 austriackiego kodeksu cywilnego (np. przy zmianie imienia lub nazwiska dziecka, wyborze lub zmianie religii dziecka, przekazaniu dziecka pod opiekę zewnętrzną itp.)

Zgoda drugiego z rodziców uprawnionego do reprezentowania dziecka oraz zgoda sądu są wymagane, gdy dziecko jest reprezentowane lub gdy zgoda jest udzielana w imieniu dziecka w sprawach majątkowych przekraczających zakres zwykłego zarządu (§ 167 ust. 3 austriackiego kodeksu cywilnego). Obejmują one na przykład zbycie lub obciążenie majątku, zrzeczenie się dziedziczenia, przyjęcie proste lub odrzucenie spadku oraz przyjęcie darowizny z obciążeniami.

W postępowaniu cywilnym każde z rodziców ma prawo do reprezentowania dziecka samodzielnie. Jeżeli rodzice nie mogą dojść do porozumienia lub sąd nie ustanowił żadnego z nich ani osoby trzeciej przedstawicielem dziecka, przedstawicielem będzie to z rodziców, które dokonało pierwszej czynności procesowej (*Verfahrenshandlung*) (§ 169 austriackiego kodeksu cywilnego). Rodzice powinni przestrzegać wymogów dobrego postępowania (zob. pyt. 9).

10 Do jakiego sądu lub organu należy się zwrócić z wnioskiem w sprawie władzy rodzicielskiej? Jakie formalności należy spełnić i jakie dokumenty dołączyć do wniosku?

Zgodnie z § 109 ustawy o właściwości sądów (*Jurisdiktionsnorm* – JN) sądem właściwym jest sąd rejonowy (*Bezirksgericht*), w którego okręgu znajduje się miejsce zwykłego pobytu dziecka, lub, w braku takiego miejsca w Austrii, miejsce jego (faktycznego) pobytu. Jeżeli dziecko nie ma miejsca zwykłego pobytu w Austrii, właściwość ma sąd, w którego okręgu znajduje się miejsce zwykłego pobytu jego przedstawiciela ustawowego. W braku takiego miejsca w Austrii właściwy jest sąd, w którego okręgu znajduje się miejsce zwykłego pobytu jednego z rodziców, a w braku takiego miejsca – Sąd Rejonowy dla Wiednia-Śródmieście (*Bezirksgericht Innere Stadt Wien*). Zwykły pobyt różni się od (czasowego) pobytu tym, że zazwyczaj wiąże się z przebywaniem w określonym miejscu przez określony, nieprzerwany okres (około sześciu miesięcy).

Wnioski o przyznanie wyłącznej pieczy lub udziału w sprawowaniu pieczy można składać na piśmie drogą pocztową lub osobiście w sądzie rejonowym w tzw. dni urzędowania (*Amtstage*), które odbywają się co najmniej raz w tygodniu, zazwyczaj we wtorek rano. Nie wymaga się, aby strony były reprezentowane przez adwokata, ale jeżeli chcą być reprezentowane, może je reprezentować wyłącznie adwokat („względny przymus adwokacki” [*relative Anwaltspflicht*] na mocy § 101 ust. 1 ustawy o postępowaniu nieprocesowym).

Wniosek powinien zawierać opis sprawy, imię i nazwisko oraz adres wnioskodawcy i jego pełnomocnika oraz, w razie potrzeby, imiona i nazwiska oraz adresy innych stron znanych wnioskodawcy, a w sprawach dotyczących stanu cywilnego również datę i miejsce urodzenia oraz obywatelstwo stron (§ 10 ust. 3 ustawy o postępowaniu nieprocesowym).

Jeżeli forma lub treść wniosku jest nieprawidłowa lub niekompletna do tego stopnia, że utrudnia to dalsze czynności procesowe, sąd nie może bezzwłocznie odrzucić ani oddalić wniosku, lecz powinien najpierw wezwać składającego do usunięcia braków (§ 10 ust. 4 ustawy o postępowaniu nieprocesowym).

11 Jaką procedurę stosuje się w takim przypadku? Czy można zastosować procedurę nadzwyczajną?

W takich przypadkach stosuje się postępowanie nieprocesowe zgodnie z ustawą o postępowaniu nieprocesowym.

Dla dobra dziecka sąd przyznaje prawo do pieczy i prawo do kontaktów osobistych lub pozbawia tych praw, w szczególności w celu podtrzymania wymiernych kontaktów i dbając o jasność prawa, a niekiedy sąd orzeka o tych kwestiach tymczasowo w trybie pilnym. Może to być konieczne w szczególności po ustaniu małżeństwa rodziców lub zaprzestaniu przez nich prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego (§ 180 ust. 1 pkt 1 austriackiego kodeksu cywilnego). Postanowienie takie jest tymczasowo wiążące i wykonalne, chyba że sąd postanowi inaczej.

12 Czy można uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?

Zgodnie z § 63–73 kodeksu postępowania cywilnego (*Zivilprozessordnung*, ZPO) pomoc prawna jest przyznawana w postępowaniu cywilnym na wniosek, jeżeli strona nie jest w stanie pokryć kosztów postępowania bez ryzyka, że znajdzie się poniżej niezbędnego minimum socjalnego. Zgodnie z § 7 ust. 1 ustawy o postępowaniu nieprocesowym przepisy te należy stosować odpowiednio w postępowaniu nieprocesowym (np. w postępowaniu dotyczącym świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci).

Niezbędne minimum socjalne – w kategoriach abstrakcyjnych – znajduje się pomiędzy statystycznym średnim dochodem osoby zatrudnionej a poziomem minimum socjalnego. Uznaje się, że jest ono zagrożone, jeżeli strona i członkowie jej rodziny uprawnieni do świadczeń alimentacyjnych nie byłoby w stanie prowadzić nawet skromnego życia, biorąc pod uwagę wszelkie rozporządzalne aktywa lub możliwość gromadzenia oszczędności w przypadku dłuższego postępowania. Możliwe jest również przyznanie częściowej pomocy prawnej.

Pomoc prawna zostanie zatwierdzona tylko wtedy, gdy przewidywane wszczęcie powództwa lub wdanie się w spór nie wydają się bezzasadne i mają wystarczające szanse na powodzenie. Pomoc prawna może zostać przyznana zarówno osobom fizycznym, jak i prawnym. Obywatelstwo czy przynależność państwowa strony są bez znaczenia.

Pomoc prawna obejmuje w szczególności tymczasowe zwolnienie z opłat sądowych oraz wynagrodzenia dla świadków, biegłych, tłumaczy ustnych, jak również pokrycie kosztów podróży strony, jeśli konieczne jest stawiennictwo osobiste w sądzie. Jeżeli reprezentacja przez adwokata jest wymagana przez prawo (np. w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przekracza 5000 EUR, lub w postępowaniach przed sądami okręgowymi [*Landesgerichte*]) lub okaże się konieczna w świetle okoliczności sprawy, stronie zostanie tymczasowo i nieodpłatnie przyznany adwokat austriacki z urzędu. Adwokat udzieli stronie porady prawnej przed rozpoczęciem postępowania w celu pozasądowego rozstrzygnięcia sporu.

§ 71 kodeksu postępowania cywilnego stanowi, że strony otrzymujące pomoc prawną będą zobowiązane do zwrotu części lub całości kwot, z których zostały tymczasowo zwolnione i które nie zostały jeszcze zwrócone. Ponadto będą miały obowiązek zapłacić wyznaczonemu im adwokatowi honorarium według ustalonych stawek, gdy tylko będą w stanie ponieść te koszty bez szkody dla własnego niezbędnego minimum socjalnego. Po upływie trzech lat od zakończenia postępowania nie można już nałożyć obowiązku zwrotu tych kosztów. Aby określić, czy przesłanki zapłaty zostały spełnione, sąd może wezwać stronę do przedłożenia w wyznaczonym terminie nowego oświadczenia o stanie majątkowym (*Vermögensbekenntnis*) wraz z odpowiednimi dowodami.

13 Czy od decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej przysługuje odwołanie?

Orzeczenia sądu pierwszej instancji w sprawie władzy rodzicielskiej podlegają zaskarżeniu (§ 45 ustawy o postępowaniu nieprocesowym). Termin do wniesienia środka zaskarżenia wynosi 14 dni od daty doręczenia odpisu orzeczenia na piśmie (§ 46 ust. 1 ustawy o postępowaniu nieprocesowym). Co do zasady środek zaskarżenia rozpoznaje sąd drugiej instancji.

W niektórych przypadkach od orzeczenia wydanego przez sąd apelacyjny (*Rekursgericht*) można w ramach postępowania odwoławczego wnieść skargę kasacyjną (*Revisionsrekurs*) do Sądu Najwyższego (*Oberster Gerichtshof*) (por. § 62 ustawy o postępowaniu nieprocesowym). Skarga kasacyjna jest dopuszczalna tylko wtedy, gdy dotyczy kwestii prawnej o istotnym znaczeniu dla utrzymania spójności i pewności prawa lub dla rozwoju prawa. W niektórych sprawach taki środek zaskarżenia jest jednak niedopuszczalny, np. w sprawach dotyczących pomocy prawnej, kosztów i opłat. Termin do wniesienia skargi kasacyjnej wynosi 14 dni od daty doręczenia orzeczenia sądu apelacyjnego (§ 65 ust. 1 ustawy o postępowaniu nieprocesowym). Skarga wymaga podpisania przez adwokata lub notariusza (§ 65 ust. 3 pkt 5 ustawy o postępowaniu nieprocesowym).

14 W niektórych przypadkach może zachodzić konieczność wystąpienia do sądu lub innego organu o wykonanie decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej. Jaka procedura ma zastosowanie w takim przypadku?

Zgodnie z § 110 ust. 2 ustawy o postępowaniu nieprocesowym orzeczenia nie mogą być wykonywane zgodnie z kodeksem postępowania egzekucyjnego (*Exekutionsordnung*). Zgodnie z § 79 ust. 2 ustawy o postępowaniu nieprocesowym sąd zarządza odpowiednie środki egzekucyjne na wniosek lub z urzędu. Środki te obejmują grzywny, zatrzymanie na okres do jednego roku, obowiązkowe stawiennictwo, kontrolę dokumentów, informacji i innych rzeczy ruchomych oraz ustanowienie kuratorów, którzy mają obowiązek podjąć rozsądne czynności na koszt i ryzyko niewywiązującej się osoby. Orzeczenia dotyczące kontaktów osobistych podlegają wykonaniu również wbrew woli tego z rodziców, które nie mieszka we wspólnym gospodarstwie domowym z dzieckiem. Sąd może również wykonywać orzeczenia w sprawie władzy rodzicielskiej z użyciem odpowiedniego przymusu bezpośredniego.

Zgodnie z § 110 ust. 3 ustawy o postępowaniu nieprocesowym sąd może z urzędu zaniechać wykonania tylko i wyłącznie wtedy, gdy zagraża ona dobru dziecka. Ponadto, wykonując orzeczenia w sprawie władzy rodzicielskiej wydane lub zatwierdzone przez sąd, sąd może zwrócić się o pomoc do służb opieki nad dziećmi i młodzieżą lub do sądu rodzinnego, w szczególności w związku z tymczasową opieką nad dzieckiem, jeżeli jest to konieczne ze względu na dobro dziecka. Wyłącznie organy sądowe mogą jednak stosować przymus bezpośredni w celu wykonania orzeczeń sądowych. Mogą one zwrócić się o pomoc do policji.

15 Co należy zrobić, aby orzeczenie dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej wydane przez sąd w jednym państwie członkowskim zostało uznane i wykonane w drugim państwie członkowskim?

Zgodnie z art. 21 rozporządzenia Bruksela II bis orzeczenia wydane w innych państwach członkowskich będą uznawane bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania.

Postępowanie w sprawie zatwierdzenia orzeczenia wydanego przez sąd zagraniczny (postępowanie w sprawie *exequatur*) jest wymagane do wykonywania orzeczeń w sprawie władzy wykonawczej (art. 28 i nast. rozporządzenia Bruksela II bis); szczegóły postępowania pozostawiono w gestii państw członkowskich, które je regulują na podstawie art. 30 rozporządzenia. W Austrii postępowanie to regulują przepisy § 112–116 ustawy o postępowaniu nieprocesowym.

16 Do którego sądu w danym państwie członkowskim należy się zwrócić, aby wnieść środek zaskarżenia od postanowienia o uznaniu orzeczenia dotyczącego odpowiedzialności rodzicielskiej wydanego przez sąd w innym państwie członkowskim? Jaka rodzaj postępowania ma zastosowanie w takich sytuacjach?

Wnioski o nieuznanie orzeczenia w sprawie władzy rodzicielskiej wydanego w innym państwie członkowskim (art. 21 ust. 3 rozporządzenia Bruksela II bis) podlegają – podobnie jak postępowanie w sprawie *exequatur* – właściwości sądu rejonowego, w którego okręgu dziecko ma miejsce zwykłego pobytu lub – w braku takiego miejsca – miejsce pobytu w Austrii. Jeżeli dziecko nie ma miejsca pobytu w Austrii, właściwy jest sąd, w którego okręgu znajduje się miejsce zwykłego pobytu jego przedstawiciela ustawowego, lub w przypadku braku takiego miejsca w Austrii i o ile dotyczy to dziecka – sąd, w którego okręgu znajduje się miejsce zwykłego pobytu jednego z rodziców. W braku takiego miejsca sądem właściwym jest Sąd Rejonowy dla Wiednia-Śródmieście (§ 109a ustawy o właściwości sądów w związku z § 109 tej ustawy).

17 Jakie prawo zastosuje sąd w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej w sytuacji, gdy dziecko lub strony nie mieszkają w danym państwie członkowskim lub są obywatelami różnych państw?

Jeżeli jurysdykcję będzie miał sąd austriacki na mocy rozporządzenia Bruksela II bis lub konwencji haskiej z 1996 r. o ochronie dzieci, będzie on stosować przede wszystkim prawo austriackie.

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 16/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.